

InfoMigjorn

Butlletí digital
sobre llengua
catalana

Núm. 1.267

Divendres, 15 d'abril del 2016

NÚMERO ESPECIAL SOBRE EL MANIFEST DEL GRUP KOINÉ

SUMARI

- 1 Per un veritable procés de normalització lingüística a la Catalunya independent
- 2 Albert Pla Nualart ▶ Una veritat tan inoportuna com necessària
- 3 Sílvia Senz ▶ “La cooficialitat convertiria el català en una llengua prescindible”
- 4 F. Xavier Vila ▶ Sobre el manifest del Grup Koiné
- 5 Pere Gendrau ▶ El castellà també és d'aquí
- 6 La Vanguardia ▶ Un manifest lamentable
- 7 Marta Rojals ▶ El castellà és una llengua, el català és una polèmica
- 8 Lluís de Yzaguirre ▶ El debat de la llengua: de bat a bat
- 9 José Rodríguez ▶ Sense historicismes ni etiquetes
- 10 Joan Pujolar i 14 firmes més ▶ Precisions al manifest del Grup Koiné
- 11 Manuel Cuyàs ▶ El manifest de la llengua | Colonització involuntària
- 12 Albert Fabà ▶ Llums i ombres d'un manifest
- 13 Patricia Gabancho ▶ Jo he firmat el manifest Koiné
- 14 Xavier Bru de Sala ▶ Llengua i nació
- 15 Aplec d'enllaços

InfoMigjorn és un butlletí que distribueix missatges informatius relacionats amb la llengua catalana. Es publica els dimarts i els divendres. Elaborat i distribuït per la Xarxa de Mots. Edició d'aquest número: Jordi Palou i Ramon Torrents.

Subscripcions: <http://migjorn.cat/alta.php>. Adreça de contacte: infomigjorn@migjorn.cat.   @InfoMigjorn

El dijous 31 de març es va presentar al paranimf de la Universitat de Barcelona el manifest “Per un veritable procés de normalització lingüística a la Catalunya independent”, redactat pel [Grup Koiné](#) i subscrit per 270 acadèmics, escriptors i professionals de la llengua. Recollim en aquest número especial una breu mostra dels molts articles que s’han publicat sobre aquest manifest des d’aleshores, començant pel text del manifest mateix. Evidentment, aquest recull no té cap voluntat d’exhaustivitat, de prendre una posició que a InfoMigjorn no li pertoca ni de tancar un debat que continuarà en el temps, però sí d’aplegar unes quantes visions, sovint contraposades, sobre algunes de les qüestions principals que suscita el manifest.

1 Per un veritable procés de normalització lingüística a la Catalunya independent

<http://llenguairepublica.cat/manifest/>

Els sotasignats, estudiosos de la llengua, filòlegs, lingüistes, docents, escriptors, traductors, juristes i professionals d’àmbits afins, considerant la situació real de la llengua catalana i en la perspectiva del procés constituent que ben aviat s’encetarà a Catalunya, pel mandat democràtic expressat aquest 27 de setembre passat, es creuen en el deure ciutadà d’exposar a l’opinió pública això que segueix.

CONSTATEM:

- Que la llengua catalana és la llengua de Catalunya, en el sentit que és la llengua endògena del territori de Catalunya, on s’ha format i ha evolucionat històricament, i des d’on es va estendre als territoris contigus del País Valencià i les Illes Balears. És la llengua en què sempre ha parlat el poble català.
- Que la llengua catalana no està, tanmateix, en la situació normal d’una llengua territorial en el propi territori; perquè, a causa de l’annexió del Principat de Catalunya al Regne de Castella d’ençà del 1714, el castellà, com a llengua de dominació, li disputa coercitivament aquest estatus de llengua territorial i ha intentat i continua intentant repressivament de desplaçar-la dels àmbits d’ús lingüístic general. Igualment s’esdevé al País Valencià des del

1707, a Mallorca i Eivissa des del 1715 i a Menorca des del 1802. De la mateixa manera, s'ha anat imposant el francès als comtats del nord (ara coneguts com a Catalunya del Nord), a partir de l'annexió d'aquesta part del Principat el 1659 al Regne de França.

- Constatem també que, com sol ser típic dels processos de dominació política lingüística, el mecanisme per a aconseguir la implantació del castellà a Catalunya va ser i continua essent la bilingüització forçosa de la població. Un procés que va costar segles i que fins el 1939 encara era força precari, pel que fa a la major part de les classes populars. El règim dictatorial del general Franco va completar tanmateix en dues generacions aquest procés de bilingüització forçosa mitjançant la repressió politicojurídica de l'ús del català, l'ensenyament obligatori i l'extensió dels nous mitjans de comunicació, tots dos absolutament en castellà, i la utilització d'una immigració arribada de territoris castellanoparlants com a instrument involuntari de colonització lingüística.
- Constatem que el règim constitucional del 1978 ha refermat la continuïtat de la imposició politicojurídica del castellà a Catalunya. La legislació de la Generalitat restablerta i la política lingüística consegüent han servit per a superar en certs àmbits i força precàriament la minorització total soferta pel català a mans del franquisme, però no pas per a revertir la norma social d'ús subordinat del català al castellà que condiciona l'ús lingüístic quotidià de la immensa majoria dels parlants i que porta a una indefectible substitució de la llengua del país per la llengua imposada per l'Estat.
- Constatem que aquest procés de substitució s'ha anat accelerant, de manera que la situació actual de la llengua catalana en la majoria d'àmbits d'ús general és extremament crítica, fins al punt que el català no és a hores d'ara, a Catalunya, la llengua no marcada, aquella que espontàniament qualsevol habitant empra per adreçar-se a un desconegut. Tampoc no és la llengua predominant entre les generacions de la dita «immersió»: en les zones més poblades la coneixen però l'usen mínimament. I, en paral·lel a l'arraconament social, la degradació qualitativa, estructural, de la llengua no ha parat de créixer en el camí de convertir-se en una mena de dialecte del castellà.

DENUNCIEM:

- La profunda anormalitat que significa que a Catalunya (i a tots els altres països de llengua catalana), la realitat lingüística normal en un país amb immigració aparegui en certa manera capgirada: la llengua de la immigració (però

només l'espanyola) pren a tots els efectes el rol de llengua per defecte, de llengua del país, de llengua nacional, i, contràriament, la llengua del país va esdevenint privativa d'una comunitat closa, que es va reduint i acabarà desapareixent, com sol passar amb les llengües d'immigració. Aquesta anormalitat resta distorsionada per la major part de les enquestes lingüístiques que es promouen.

- Denunciem la ideologia política de l'anomenat «bilingüisme», que s'ha anat inoculant des de les esferes de poder a tota la població catalana d'ençà del 1978 per justificar el règim jurídic establert per la Constitució i l'Estatut d'autonomia fent creure que la coexistència de dues llengües a Catalunya, totes dues amb un suposat mateix estatus d'oficialitat i igualtat de drets, és un fet natural, positiu, enriquidor i democràtic. En realitat, aquesta ideologia bilingüista no és res més que una forma d'encobrir i legitimar la subordinació d'una llengua a l'altra i el consegüent procés de substitució lingüística que pateix la societat catalana. La lentitud d'aquest procés fomenta entre la població el miratge que el bilingüisme social pot permetre el reeiximent de la llengua minoritzada i una situació d'equilibri permanent entre la llengua endògena i l'exògena.
- Denunciem les manifestacions d'alguns grups polítics que, sota la capa de la ideologia bilingüista, proposen per a la futura República Catalana que l'anormalitat lingüística actual continuï essent garantida i esdevingui la falsa normalitat de la república.

MANIFESTEM:

- La urgència d'una presa de consciència del problema social que constitueix per a la societat catalana el desballestament lingüístic creat per la dominació espanyola, una consciència que ara manca en la majoria dels ciutadans i en molts dirigents polítics. Cal que tothom entengui que un dels grans problemes d'estat de la nova república, potser el més important, serà el problema lingüístic, perquè afecta la base mateixa de la cohesió social.
- Manifestem la necessitat que aquesta consciència lingüística informi el debat ciutadà del procés constituent i el consens constitucional, si no es vol que la nova constitució sigui una forma de tancar en fals el problema lingüístic i entrebanqui o fins impossibiliti de començar a solucionar-lo per les úniques vies possibles: *a)* la restitució al català de l'estatus de llengua territorial de Catalunya (i igualment per a l'occità a la Vall d'Aran), *b)* la reversió de la pràctica de

la subordinació sistemàtica i generalitzada de l'ús del català (o de l'occità) a l'ús del castellà, i c) la recuperació progressiva de la genuïtat de la llengua.

- Manifestem finalment la necessitat, com a fruit de la presa de consciència lingüística, de la creació d'un ampli moviment ciutadà per la normalització lingüística que aplegui com més vagi més voluntats compromeses en una conducta superadora de la subordinació lingüística; un moviment en què cal que vagi confluint tothom, sigui quin en sigui l'origen i sigui quina sigui la seva llengua inicial.
- Manifestem la necessitat, en definitiva, que s'incorpori al procés constituent la voluntat d'articular la llengua catalana com a eix integrador de la nostra ciutadania en un marc d'assumpció pública del multilingüisme com a riquesa individual i social, amb totes les mesures necessàries per a garantir que tothom se senti reconegut i inclòs en la construcció d'un país normal, també pel que fa a la llengua.

Manifest impulsat pel Grup Koiné, format per Joaquim Arenas i Sampera, Joan-Pere Le Bihan Rullan, Diana Coromines i Calders, Lluís de Yzaguirre i Maura, Josep Ferrer i Ferrer, Àngels Folch i Borràs, Enric Larreula i Vidal, Mercè Lorente i Casafont, Margarida Muset i Adel, Dolors Requena Bernal, Silvia Senz Bueno, Blanca Serra i Puig, Pau Vidal i Gavilán i Josep M. Virgili i Ortiga.

Can Formiga, Rubí

17 d'octubre de 2015

Vegeu també [“La realitat lingüística de Catalunya i la normalització del català i l'occità en la futura República”](#), document intern del grup Koiné (2015)

2 Una veritat tan inoportuna com necessària

Albert Pla Nualart

Ara, 30/03/2016

http://www.ara.cat/cultura/veritat-tan-inoportuna-necessaria_0_1550244990.html

El manifest del Grup Koiné denuncia amb un rellevant suport il·lustrat el que alguns ja dèiem el 2003 des de posicions llavors més excèntriques i que van ser desqualificades per intel·lectuals orgànics del pujolisme. Dit breument, afirma,

contra la versió institucional, que això que s'ha anomenat *normalització lingüística* és, de fet, un procés en què el català es va minoritzant –retrocedeix en l'ús i es catalanyolita– i el castellà va esdevenint la llengua del país.

I és molt important distingir aquesta denúncia –de base tècnica, sociolingüística–, de les mesures polítiques –de base ideològica– que després propugna per revertir el procés i fer-lo de debò normalitzador. Si barregem els dos plans, tindrem un debat de sords. Primer cal tenir clar si, contra un optimisme social i oficial molt estès, és cert que el català s'està minoritzant i no pas normalitzant. I, després –en cas que això s'admeti–, si normalitzar-lo és raonable i, per tant, propugnable; sabent que mantenint l'*statu quo* s'avança més cap a la residualització d'un gaèlic que cap a la relativa, i també problemàtica, normalitat d'un danès o un holandès.

En la denúncia hi coincideixo del tot. Ho he dit molts cops: en aquest model social i econòmic una llengua petita només es pot minoritzar si la llengua comuna de la comunitat que la parla és una altra i és molt més forta. En diem *bilingüisme* de fer conviure en l'àmbit públic *la llengua de tots amb la llengua d'uns quants*; i és comunicativament inevitable que *la llengua de tots* –en el nostre cas, el castellà– passi a ser la comuna i, aprofitant l'avantatge que això li dona en un territori de demografia anèmica i periòdiques onades immigratòries, acabi esdevenint la llengua del país.

Pel que fa a les mesures per revertir el procés, temo molt –contra l'optimisme oficial– que a finals dels 60 es va arribar a un punt a partir del qual tot fa baixa per nativitzar el castellà i pujada per normalitzar el català: el de la pràctica desaparició dels catalans amb molts problemes per comunicar-se en castellà. Convé dir-ho perquè convé deixar clar (tot i que el manifest hi passi de puntetes) que revertir el procés demana –per molt que a molts els sembli aberrant i fins i tot bàrbar– que en certa mesura reapareguin: que hi hagi catalans semianalfabets en castellà com hi ha danesos o holandesos que ho són en anglès; que abandonem aquest letal *bilingüisme social* per créixer en poliglotisme individual i cosmopolitisme cultural. Dit cruament: el català només serà la llengua comuna quan qui parli en castellà corri el perill que no l'entenguin i no pas –la diferència és crucial– que no el vulguin entendre.

¿Una política lingüística com aquesta pot tenir un suport electoral majoritari?
¿Només cal pedagogia perquè l'arribi a tenir? No ho tinc gens clar, i el que és evident és que la política lingüística d'aquest país, si no vol deixar de ser civilitzat, només pot ser fruit d'un elevat consens social.

Torno al que he dit abans. Es pot estar d'acord amb l'anàlisi sociolingüística del manifest (costa molt no estar-hi des del rigor científic) i, tanmateix, no tenir clar que una autèntica normalització sigui viable i desitjable, considerant el seu cost en termes de convivència i cohesió social.

Hauria de ser un consens informat i no pas un d'il·lús i indocumentat el que decidís si el cost és o no excessiu. Ara es jutja el *bilingüisme* des de la falsa creença que el català s'hi normalitza i hem d'aconseguir que es jutgi sabent que s'hi minoritza. Dir-ho és molt inoportú en plena recerca de majories sobiranistes, però amagant-ho impedim que la ciutadania decideixi sobre el futur de la llengua de manera adulta i responsable.

Vegeu també, del mateix autor, "[L'abecé de la sociolingüística](#)" (Ara, 09/04/2016)

3 “La cooficialitat convertiria el català en una llengua prescindible”

Sílvia Senz entrevistada per Pere Cardús Cardellach

VilaWeb, 30/03/2016

<http://www.vilaweb.cat/noticies/entrevista-silvia-senz-la-cooficialitat-convertiria-el-catala-en-una-llengua-prescindible/>

Aquest vespre (19.30) es presenta el manifest 'Per un veritable procés de normalització lingüística a la Catalunya independent', al paranimf de la Universitat de Barcelona. Impulsat per una quinzena de lingüistes i signat per més de dos-cents acadèmics i personalitats de la cultura catalana, s'hi demana de corregir la imposició de la ideologia bilingüista que arracona el català a Catalunya en favor de l'espanyol. El grup que ha impulsat el manifest, amb el nom de Llengua i República, proposa de crear un moviment ciutadà que encari la situació de substitució lingüística en el context de la construcció de la república catalana.

Sílvia Senz, membre del grup impulsor del manifest, explica en aquesta entrevista que no van pas contra el bilingüisme individual, sinó contra la imposició d'un bilingüisme social. També diu que si acceptem la situació actual com si fos la normal o natural de Catalunya, haurem permès a l'estat espanyol de deixar la marca de conquesta al nostre país. I això tindrà conseqüències nefastes per al català.

—Franco va utilitzar la immigració arribada als Països Catalans per espanyolitzar la població autòctona?

—Sí. És un fet estudiat en treballs historiogràfics. S'ha demostrat la intenció que va tenir Franco de colonitzar el territori. En documents del franquisme es pot comprovar com celebraven aquesta espanyolització.

—Els gairebé quaranta anys d'autonomia no han servit per a revertir la situació de substitució progressiva del català?

—Els quaranta anys d'autonomia han servit per a situar-nos en una fase intermèdia de substitució de la llengua, que és més lenta i més invisible. És una substitució més difícil de detectar. Fins i tot hi ha gent a qui sembla una situació perfecta. Consisteix a estendre el bilingüisme social —no l'individual, que és rica!— entre tota la població. És una manera d'anar desplaçant la llengua catalana de mica en mica. Primer, estructuralment. Perquè es va degradant. Però també en l'ús. En els usos reals, no en les competències, el català recula. El procés de substitució és més lent i més invisible i això fa que no s'aixequin les alarmes. Però des de la sociolingüística històrica sabem com han evolucionat al llarg del temps dues llengües tan desiguals com el català i el castellà. Sabem perfectament que, si continuem així, no podrem evitar la substitució del català.

—I les institucions pròpies no han servit per a frenar aquest procés? Han fet més de factor narcotitzant que no de solució?

—En realitat el castellà continua imposant-se. La Plataforma per la Llengua ho ha explicat en estudis que deixen claríssim fins a quin punt arriba la imposició legal del castellà en moltíssims terrenys. A més, hi ha una imposició mental d'acceptació d'aquesta realitat. Segurament és la imposició més terrible. Perquè incorpora una ignorància profunda del resultat d'aquest procés de substitució. Les autoritats han fet això que comentes. La paraula 'narcotitzant' és exacta. Aquest ha estat el seu paper. En lloc de plantar cara a la situació de manera crítica i advertir del risc d'aquesta imposició mental s'han dedicat a maquillar la situació. I presentar-la més bona de com és realment. Hi ha hagut una deixadesa de responsabilitat per part de les institucions.

—El procés de substitució s'ha accelerat?

—No. Al contrari. El bilingüisme ha alentit el procés de substitució. I sobretot, l'ha invisibilitzat. Però avança sense aturador. No s'acabarà en una generació, però potser sí en dues o tres. El problema és que és imperceptible. I arriba un punt que s'accepta la imposició sense adonar-se'n.

—En què consisteix la ideologia política del bilingüisme?

—Justament en això que deia. Fer acceptable aquesta situació com si fos la realitat natural de Catalunya. Com si sempre hagués estat així. Com si ens fos propi. I no ho és gens perquè darrere hi ha un procés d'imposició històric i una col·laboració en aquest període diguem-ne democràtic per acabar assumint aquesta situació com una cosa bona.

—Dieu que hi ha grups polítics que proposen per a la futura república que continuï l'anormalitat lingüística. Us referiu a les propostes de cooficialitat català-castellà?

—Denunciem que alguns grups i polítics proposen de perpetuar la situació actual de substitució lingüística progressiva. I ho fan amb la proposta de la cooficialitat.

—Quin és el problema? Que els polítics no fan cas dels científics? Com és que fan aquestes propostes unes persones que volen posar fi a la submissió de Catalunya?

—Tenen una posició estratègica. Però és fonamentada en un prejudici. Consideren que fent aquestes promeses es guanyarà gent per a la votació de la independència. No hi ha cap base per a pensar que això serà així. Prometre que la situació de privilegi del castellà a Catalunya es mantindrà en la república no farà moure a qui aquest privilegi el pot mantenir millor formant part d'Espanya. És un prejudici lligat a una estratègia que no porta enlloc, sinó a perpetuar la situació actual de substitució progressiva.

—Si el castellà acabés essent cooficial en la república catalana, amb què seria perjudicial?

—D'entrada, simbòlicament. Ens presentaríem al món d'una manera encara molt subsidiària de l'estat espanyol. Hi ha un llibre que es diu 'L'oficialitat lingüística', d'Eva Pons, que ho explica molt bé. A Catalunya no es pot restringir l'oficialitat per grups de població ni per territoris. Això només es pot fer amb l'occità a la Vall d'Aran. Com que és una societat bilingüitzada, a tothom li tocaria rebre els mateixos drets en relació amb el castellà i amb el català. I ens trobaríem que tothom hauria de continuar sabent castellà obligatòriament. Si tothom sap castellà, el català es converteix en prescindible. Perquè el castellà té més potència al món, té un mercat i una oferta de consum molt més grans. La cooficialitat convertiria el català en una llengua prescindible i innecessària definitivament.

—No hauríem arreglat res.

—És que la marca que Espanya deixa als seus antics territoris de conquesta és la llengua. I en la seva ideologia colonitzadora, aquesta marca li dóna dret natural d'ingerir-se en aquests territoris. A través de la llengua. És la ideologia panhispanista que propugna això. I ho ha fet de manera evident amb geoestratègies polítiques, intervencionistes, a l'Amèrica Llatina, per exemple. Això ens passarà a nosaltres si acceptem de perpetuar la marca.

—Els qui defensen la cooficialitat diuen que l'accés a la independència no ha pas d'implicar la pèrdua de drets de ningú.

—És que la independència es pot fer sense declarar cap oficialitat. Per cap llengua. Nosaltres no som partidaris de cap declaració d'oficialitat. Pensem que això complica molt la vida, perquè és una paraula molt enverinada. Fins i tot té una càrrega del sistema legal espanyol que anirà bé de deixar enrere. No cal fer cap declaració d'oficialitat, sinó desenvolupar un aparell legal que permeti de gestionar adequadament el multilingüisme amb molta més generositat i eficiència. Hi ha moltes llengües a Catalunya, a banda el català. No tan sols l'espanyol. Si es tracta de respectar els drets individuals, ha de ser per a tothom.

—Un model multilingüe amb l'estatus de llengua territorial per al català?

—Sí. Que sigui la llengua comuna. La llengua que sàpiga tothom. I després, que cadascú hi afegeixi el seu bagatge lingüístic. L'oferta vindrà de la família, però també les escoles es podran adaptar a les necessitats i característiques de cada territori.

—Al manifest feu una crida a la creació d'un ampli moviment ciutadà per la normalització lingüística. Ja hi ha entitats als Països Catalans que fan aquest paper. De què es tractaria?

—Seria un moviment estrictament orientat a crear una consciència social sobre això que ens juguem lingüísticament, culturalment i identitàriament. Perquè la identitat també és part de la nació. I no hi hauria nació sense llengua. No oblidem que això va lligat. Encara més, no hi haurà república si no hi ha nació. Volem que la gent es desperti i en prengui consciència. Hem d'explicar bé quina és la situació. Perquè això no ho faran els polítics, que deixen anar aquestes promeses tan agosarades. Volem convidar tothom a participar en aquest moviment per a recuperar la normalitat de la llengua pròpia de Catalunya. Entre tots hem de poder decidir què volem en relació amb la llengua. Però ho hem de fer d'una manera informada i no amb prejudicis escampats sense rigor.

4 Sobre el manifest del Grup Koiné

F. Xavier Vila

Ara, 01/04/2016

http://www.ara.cat/opinio/Sobre-manifest-del-Grup-Koine_0_1551444945.html

El manifest que el Grup Koiné acaba de fer públic palesa que ara mateix a Catalunya hi ha sectors del catalanisme lingüístic que estan com a mínim desorientats. Després de dècades de lluita, són nombroses les veus que expliciten una sensació d'estancament o reculada. Certament, amb tots els matisos que es vulguin, les darreres enquestes no són positives. Limitant-nos a Catalunya, els darrers anys ha crescut el nombre de no-usuaris de la llengua. El català ha perdut terreny en àmbits que havia conquerit i no arriba a entrar en molts altres. S'estén la percepció que la qualitat de la llengua es deteriora. Els discursos triomfalistes, alguns comportaments descurats –posem-hi l'increment de castellà a TV3?–, moltes inaccions en entorns controlables –la llengua a l'ensenyament?– i alguns tacticismes polítics han peixat la desconfiança envers l'administració i els partits.

En aquest context, per a alguns sectors, l'acord de garantir l'oficialitat del castellà i apartar la qüestió lingüística del debat ha estat la gota que ha fet vessar el got. I han decidit expressar-ho per la via del manifest. Un manifest de traç gruixut que fa una anàlisi simplista, maniquea i conspirativa de la realitat en què el problema lingüístic a Catalunya queda reduït a una qüestió ideològica en el sentit de falsa consciència. Una visió en què el “poder”, amb l'ajut d'enquestes manipulades, ha “inoculat” una visió “bilingüista” de la realitat a tota la societat, que ara viu enganyada creient que s'atansa a un edèn de pau i coexistència de llengües. Enfront d'aquest miratge, el manifest pretén aportar la veritat una i simple: el català es mor perquè el bilingüisme el mata. Qualsevol concessió al bilingüisme és letal per necessitat –ho diu “la ciència”– i l'únic camí cap a la salvació passa per l'oficialitat única al nou estat. Només cal que la societat assumeixi aquesta bandera i tema resolt.

O potser no. Perquè com que és poc previsible que l'unilingüisme assoleixi una majoria aclaparadora en un termini raonable de temps, hauria estat bé que el manifest donés alguna pista de com es pot transformar la situació. No n'hi ha prou creient que tens la raó, també va bé que te la reconeixin. I en el camp de la persuasió, el manifest coixeja. De fet, no mostra la més mínima empatia amb els que presumptament hauria de convèncer. Per posar-ne un sol exemple,

sembla difícil combinar l'eslògan “El bilingüisme mata” amb la captació de nous parlants que, per definició, voldríem que esdevinguessin... bilingües.

D'altra banda, els pressupòsits del manifest grinyolen. De fet, la sociolingüística no diu pas que per normalitzar una llengua calgui imperativament el monolingüisme oficial. És clar que això sovint ha funcionat. Altres vegades, però, ha resultat contraproduent. Al Regne dels Països Baixos Units, ara fa quasi dos segles, l'intent d'imposar el neerlandès com a llengua oficial única va conduir a la independència de Bèlgica. Molt més ençà, els bengalins van separar-se del Pakistan perquè no acceptaven l'urdú com a única llengua oficial. Macedònia i Kosovo també van intentar sense èxit la via monolingüe. Ah, i algú se'n recorda d'Ucraïna? La reactància emocional, el rebuig contra el que es considera una imposició, és un fenomen àmpliament documentat en sociolingüística, i és bo que els gestors de la cosa pública ho tinguin present.

Per sort, es pot avançar cap a la normalització des del plurilingüisme. L'hebreu modern, l'única llengua ressuscitada, va recuperar-se primer sense ser llengua oficial, tot seguit en un règim de trilingüisme i finalment de doble oficialitat. Quina és, per tant, la clau? Diagnosticar bé i aplicar el tractament adequat. En el nostre cas, el problema no és principalment ideològic, sinó de manca de poder polític, de desequilibris demogràfics i de model econòmic. Per salvar la llengua cal guanyar més capacitat de decisió en aquests àmbits. El tema és: ¿hi ajuda, a aconseguir-ho, el manifest? Sens dubte, posa damunt de la taula el neguit de part del catalanisme lingüístic, i caldria prendre'n nota. Però aquest neguit no hauria de fer confondre els objectius amb els procediments. En societats democràtiques, l'oficialitat única és el resultat d'un amplíssim consens social, no pas el mètode per arribar-hi. Per sort, tampoc no és aquesta l'única via per arribar a la normalitat lingüística.

Vegeu també l'entrevista a F. Xavier Vila: [“No regalem el bilingüisme als que volen liquidar el català”](#), per Isaac Meler (*Nació Digital*, 10/04/2016)

5 El castellà també és d'aquí

Pere Gendrau

[Nació Digital](#), 04/04/2016

Periòdicament, dins de l'independentisme sorgeix el debat de quin model lingüístic i cultural ha d'adoptar la futura república catalana. De si el català ha de

ser l'única llengua oficial, o si també pot ser-ho el castellà. I no només això. La discussió connecta amb altres camps, com per exemple el literari. És literatura catalana el que fan Eduardo Mendoza o Carlos Ruiz Zafón? Si entenem el castellà i tot el que l'envolta com un patrimoni propi, la resposta seria afirmativa.

L'últim element que ha generat tot aquest debat és el manifest presentat pel grup Koiné amb el títol "Per un veritable procés de normalització lingüística a la Catalunya independent". Un dels seus punts, a tall de conclusió, aposta per "articular la llengua catalana com a eix integrador de la nostra ciutadania en un marc d'assumpció pública del multilingüisme com a riquesa individual i social". És un objectiu lloable, però en els paràgrafs anteriors, quan es refereix al bilingüisme, el descriu com una eina de dominació política més que com un element de riquesa cultural. I aquí convindria un reenfocament.

És impossible negar que el castellà i diversos elements de la seva cultura formen part del nostre imaginari col·lectiu. Des de la música fins als costums, passant per la poesia o les frases fetes. S'ha de treballar per una república en què el català estigui perfectament normalitzat, i tingui la protecció i la projecció internacional que es mereix. Però construir un país obviant la complexitat de la seva cultura i del seu patrimoni lingüístic és un error estratègic. Tant a l'hora de fer-lo com quan estigui en marxa.

6 Un manifest lamentable

Editorial de *La Vanguardia*, 04/04/2016

<http://www.lavanguardia.com/opinion/20160404/40857183618/un-manifest-lamentable.html>

Impulsat per l'associació Llengua i República i pel grup Koiné dijous passat es va presentar al paranimf de la Universitat de Barcelona un manifest lamentable titulat *Per un veritable procés de normalització lingüística a la Catalunya independent*, la pretensió del qual era conscienciar la ciutadania sobre la situació actual de la llengua catalana. Signat per més de 170 acadèmics, professors universitaris i escriptors, el document pretenia obrir el debat de les llengües en la perspectiva d'un hipotètic procés constituent. I ho ha aconseguit, encara que no en el sentit que imaginava, puix que, redactat amb un simplisme històric indigne del prestigi acadèmic dels signants, qüestiona l'arrel ideològica del cata-

lanisme, per la qual cosa, inevitablement, ha suscitat un rebuig general entre els partits catalans, inclosos els que formen part de la coalició Junts pel Sí.

Tenint en compte que entre els signants hi ha la flor i nata de la filologia catalana, a més d'altres personalitats de les nostres lletres, el text produeix estupor. Condemna “la ideologia del bilingüisme”; considera que “el mecanisme per a aconseguir la implantació del castellà a Catalunya va ser i continua essent la bilingüïtzació forçosa de la població”; sosté sense cap pudor que la “immigració arribada de territoris castellanoparlants” va ser un “instrument involuntari de colonització lingüística”; proclama que “el règim constitucional del 1978 ha refermat la continuïtat de la imposició politicojurídica del castellà a Catalunya” i no ha revertit “la norma social d'ús subordinat del català al castellà”. Els acadèmics rematen la seva peculiar anàlisi de la realitat refutant sense cap prova els estudis que demostren el progrés en el coneixement i ús de la llengua catalana, la qual ara presenten com si estigués subordinada a la llengua dels nousvinguts: “La llengua de la immigració (...) pren a tots els efectes el rol de llengua per defecte, de llengua del país, de llengua nacional, i, contràriament, la llengua del país va esdevenint privativa d'una comunitat closa, que es va reduint i acabarà desapareixent, com sol passar amb les llengües d'immigració”.

L'error principal, sens dubte no ben calibrat per la majoria dels signants, rau en el molt desafortunat tuf etnicista que destil·la, impropï de la gran tradició catalanista. La visió de la realitat catalana d'aquest text, continuadora del romanticisme pessimista que fa niu als cenacles filològics (com ja es va veure el 1979 amb el manifest de la revista *Els Marges*), impugna el progrés evident del català en els últims 40 anys i es carrega el principal valor del catalanisme: la inclusivitat.

7 El castellà és una llengua, el català és una polèmica

Marta Rojals

VilaWeb, 04/04/2016

<http://www.vilaweb.cat/noticies/el-castella-es-una-llengua-el-catala-es-una-polemica/>

Avui voldria aprofitar l'últim rebombori sobre el català per deixar anar quatre reflexions. No pas sobre si, en una república catalana, la llengua ídem hauria de ser oficial, civil, optativa, o prescindible com és ara, perquè això és competència dels professionals. M'interessa la polèmica en si, aplicada als catalanets

que parlen i/o pensen en català. I m'interessa la polèmica en relació amb la llengua territorial de Catalunya, és a dir, l'única que ha sortit del territori català i no del territori portuguès, d'un pot de Cola-Cao o d'una col-i-flor.

Ho especifico així perquè de vegades, segons com se'n polemitza, sembla com si el català fos una espècie invasora que se sembra a traïció des d'avions de la Generalitat sobre una població nouvinguda i indefensa, mentre que el castellà hi és un patrimoni natural d'arrels tan profundes com les dels primers castellanoparlants que van pronunciar 'Buenos días' a les coves del Toll i els hi van respondre 'Buenos días', com és natural. Perquè, segons com es polemitza, repeteixo, un hom pot arribar a pensar que el català no es diu català perquè és l'idioma propi de Catalunya sinó perquè el nom li va tocar en un sorteig.

Una cosa que em crida l'atenció sobre les polèmiques lingüístiques de Catalunya –que són les polèmiques amb el català– és l'asimetria. Per exemple: es considera un deure natural que els catalanopensants defensem el castellà, però és una exigència intolerable a la inversa, és a dir, demanar als castellanopensants que defensin el català amb la mateixa naturalitat. Igualment, es considera que el castellà és un patrimoni natural dels catalanopensants, mentre que el català, com a patrimoni, no pot ser més que un artefacte imposat als qui no el tenen com a llengua pròpia. D'aquí fins a instal·lar en l'imaginari que el castellà és l'idioma de tots els catalans, i el català l'idioma que volen imposar els enemics del castellà, hi ha un pas molt curt.

Un pas molt curt i que ja s'ha fet. Perquè, dins d'aquest marc de pensament, qualsevol iniciativa per a la normalització del català és considerada *de facto* un atac al castellà, i ja pots buscar complicitats, que de talibà no baixes. Aquesta és una de les grans victòries de la filosofia Ciutadans-Ciudadanos, perquè defensar-se d'aquest discurs –heus aquí el triomf– significa reforçar-lo. Win, win i recontra win.

De fet, en la percepció asimètrica dels idiomes català i castellà se sosté la fal·làcia del bilingüisme. Un invent comodíssim que fa que, en igualtat de condicions, qui hagi de renunciar a la pròpia llengua sempre hagi de ser el catalanopensant, naturalment. I funciona de puta mare, perquè mentre els catalanopensants no tinguin més remei que renunciar-hi, es considerarà un ploriqueig inútil reclamar la normalització del català, si no un malbaratament de diner públic, que també ens ho hem sentit dir. Estàvem la mar de bé, i un altre cop ens surten els catalans amb les batalles lingüístiques. En fi, que costa molt de plaure a qui troba una obligació que el respectis i troba una imposició que li demanis el mateix.

Per això i per allò he constatat que, en els debats lingüístics de Catalunya, el castellà s'hi tracta com una llengua, i el català com una polèmica. Només cal veure com reacciona algú que escriu 'haiga' quan li diuen que és 'haya', i com reacciona algú que escriu 'm'he caigut d'esquenes' quan li fan saber que és 'he caigut d'esquena'. El primer s'ho pren com una falta d'ortografia seua, ximpom, ja està, mentre que el segon s'ho pren com una falta de respecte teua, tu què t'has cregut, cony de barretinaire pompeufabra, aneu a la merda tu i la teua bandera, talibans! (Ficció basada en fets reals.) Però d'aquesta polèmica ja en parlarem en un altre article que es dirà 'El català està millor que mai'.

8 El debat de la llengua: de bat a bat

Lluís de Yzaguirre

El Periódico de Catalunya, 06/04/2016

<http://www.elperiodico.cat/ca/noticias/opinio/debat-bat-bat-5030560>

Que si és càncer o no, ho ha de dir el metge. Que si es fa radioteràpia o no, el pacient ha de tenir la darrera paraula. Amb la llengua passa el mateix: el diagnòstic el fan els experts, les solucions les han de validar els usuaris.

Pel que fa a la salut del català, el Manifest del Paranimf, signat per 270 experts i professionals de totes les branques de la docència i de l'estudi de la llengua, alguns amb molt de prestigi, ha aconseguit trencar el tabú sobre les llengües de la República Catalana, tabú imposat des de taticismes contraproductius. Però els mateixos que tenien segrestat el debat sembla que ara volen acaparar-lo, de forma que el manifest ha estat atacat en aquest diari des de l'editorial, des de columnes d'opinió i fins i tot a les seccions més frívols.

Em caldria massa espai per respondre a totes les deformacions que se n'han dit o insinuat (ataca el bilingüisme; exigeix una única llengua oficial; s'hi acusa CDC i ERC de ser botiflers; s'hi deformen els arguments del catalanisme hegemònic; entre aquests arguments hi ha hagut, de sempre, allò de «és català qui viu i treballa a Catalunya i vol ser-ne»; aquest «vol ser-ne» no té, per al catalanisme hegemònic, cap implicació lingüística...).

El mateix passa amb les opinions gratuïtes que es fan servir per desqualificar-lo (és alarmista perquè mai ningú a la vida quotidiana té problemes per emprar la seva llengua; està mancat de seny; es deu a motivacions gremials...) i la majo-

ria es responen soles. Per exemple, ¿com pot algú acusar el Manifest del Paranimf de titllar CDC i ERC de botiflers si el signen dues exconselleres d'Ensenyament de CDC i un exdirector general d'Innovació Educativa i batlle de Callús per ERC, entre més?

Però és que, a més, Koiné no vol el debat per discutir d'etiquetes com «oficial», «cooficial», «única», «asimètrica», «preferent», sinó per anar a l'arrel de la qüestió, o sigui entrar a analitzar els drets i deures individuals que regularà la República en relació a les llengües, els drets de les col·lectivitats lingüístiques i les polítiques estratègiques de la República en els àmbits industrial, diplomàtic, terciari, etcètera. Cal dir que el benefici que el nostre Estat obtingui en els pròxims segles de la gestió del multilingüisme serà conseqüència directa de la generositat amb què hagi acomboiat totes les comunitats immigrades, de manera que la regulació del multilingüisme és un sol edifici que té la façana dels individus, la de les col·lectivitats i la de les polítiques d'Estat.

A tall només d'exemple, amb independència de i per sobre dels drets individuals, és un interès d'Estat que hi hagi a l'Administració i a la indústria personal poliglota amb habilitats de llengua primera en català i castellà ensems, encara que els parlants nadius d'aquesta llengua fossin escassos a casa nostra, i el mateix es podria dir d'altres parells de llengües: català-anglès, català-rus, català-àrab... I hem de debatre si tots compartim un objectiu com aquest i si estem d'acord en com s'ha d'impulsar, per exemple amb escolaritzacions de certes comunitats lingüístiques a mida.

I hem de debatre si creiem que la comunitat catalanoparlant ha de tenir a Catalunya els mateixos drets col·lectius que un castellanoparlant té als països castellans o un francòfon a França, al Quebec, a Suïssa... (a una transmissió patrimonial indolora, a la preservació del patrimoni cultural, a la protecció contra els que en qüestionen o n'ataquen la unitat, a la preeminència en l'espai radioelèctric... sense els quals el futur de la llengua queda compromès).

I, quant a drets individuals i entre tants altres, hem de debatre, en el cas que s'imposi un cert grau de continuïtat de l'*statu quo* lingüístic, si això es tradueix en el manteniment del deure de saber castellà o no. I quines excepcions farem al deure de saber català. I quin règim de transitorietat regularem quant al deure de saber català per a garantir que a ningú se li exigeix un esforç desproporcionat, en funció de les oportunitats d'aprenentatge que la República sigui capaç d'oferir-li.

Tot això i més volem debatre, al marge d'etiquetes, i caldria que ho tinguéssim consensuat abans d'un any per tal que la constitució pugui adoptar un redactat

que faci viables els drets i deures, així com també els interessos d'Estat, en relació amb el multilingüisme. En benefici de tothom, siguin favorables a la independència o defensors encara de la dependència de Catalunya.

9 Sense historicismes ni etiquetes

José Rodríguez

El Periódico de Catalunya, 06/04/2016

<http://www.elperiodico.cat/ca/noticias/opinio/per-debat-sense-etiquetes-5030546>

El manifest Koiné ens alerta que la immersió lingüística no té força suficient per mantenir viu el català i que la competència en igualtat legal amb el castellà el desplaça com a llengua d'ús social per defecte. Segons Koiné, el català podria desaparèixer en unes quantes generacions. Aquesta idea ens xoca als que tenim com a llengua familiar el castellà i hem sigut educats en la immersió. D'un entorn monolingüe hem passat a entorns bilingües i ens hem convertit en parlants del català.

El missatge del manifest queda solapat per algunes afirmacions poc encertades. Una d'elles és titllar de colonització lingüística la immigració dels anys 50, 60 i 70. Els colons ocupen les millors terres, les millors feines, desallotgen les classes mitjanes i els dirigents locals i les ocupen ells. Els colons tenen al darrere el suport de l'Estat colonial. Tot al contrari del que va passar amb l'emigració dels 50, 60 i 70.

Els emigrants dels 50, 60 i en menor mesura dels 70 van patir per part de les autoritats franquistes deportacions, marginalitat, situacions d'irregularitat legal, persecució. Les autoritats franquistes tiraven a terra les seves vivendes, els marginaven en barris de barraques i els explotaven. Els colons no són perseguits per la policia de l'Estat.

Això no és contradictori amb el fet de descriure que la situació viscuda en aquelles dècades va ser complexa en termes socials i lingüístics. Els ciutadans catalans van realitzar una heroïcitat sociològica: van construir un pacte social al voltant d'un catalanisme cívic que va evitar friccions per qüestió de llengua o identitat. Sense aquest pacte, la identitat nacional catalana seria marginal, el català estaria folkloritzat i s'haurien viscut conflictes socials seriosos. Però malgrat tot el català està minoritzat, no només en alguns àmbits institucionals sinó també

socials. A pesar de tots els esforços, l'amenaça de retrocés existeix. La debilitat del català per no ser *lingua franca* social no se soluciona només eliminant els atacs de l'Estat espanyol contra les lleis que protegeixen el català.

L'expressió «colonització involuntària» de Koiné és un error tàctic i una falsedat històrica. També el seu enfocament historicista és un error en si mateix, i les declaracions d'alguns dels seus firmants (que seria injust atribuir al conjunt d'ells) només serveixen per incendiar el debat. La millor resposta no pot ser limitar-nos a criticar les seves formes i obviar el missatge de fons. El debat que inicien és important i valent. Podem bunqueritzar-nos en la defensa de l'*statu quo* i del pacte social lingüístic dels anys 80, però una societat democràtica i oberta ha d'estar disposada a nous consensos i a no eludir debats de fons.

Qüestiono que els immigrants dels anys 50, 60 i 70 i els seus fills siguem colons, ni voluntaris ni involuntaris. Qüestiono el relat historicista de Koiné. I també qüestiono que els que temen que la situació actual de fals bilingüisme pugui acabar matant el català siguin talibans. ¿I si afrontem el debat de la llengua sense etiquetes?

Vegeu també, del mateix autor, "[No som colons, ni voluntaris ni involuntaris](#)" (*Vila-Web*, 02/04/2016) i "[Petita reflexió sobre les llengües de la república catalana](#)" (31/03/2016)

10 Precisions al manifest del Grup Koiné

Joan Pujolar, Albert Branchadell, Eva Codó, Víctor Corona Villavicencio, Albert Fabà, Isaac González, Roger Martínez, Melissa G. Moyer, Miquel Àngel Pradilla, Maite Puigdevall Serralvo, Elvira Riera, Eunice Romero Rivera, Joan Solé Camardons, Mercè Solé, F. Xavier Vila i Moreno

Ara, 05/04/2016

http://www.ara.cat/opinio/Precisions-manifest-del-Grup-Koine_0_1553844670.html

El debat proposat pel Grup Koiné, impulsat per un col·lectiu d'estudiosos de la llengua i àmbits afins, fa referència a conceptes, dades i coneixements habitualment abordats en la sociolingüística i la política lingüística. Els sotasignats, professionals d'aquests àmbits, partim de la base que tothom té dret a opinar sobre temes de llengua, i que és bo que col·lectius diversos vulguin plantejar temes d'interès general i participar activament en el debat. Amb tot, considerem

necessari fer constar que algunes de les seves afirmacions no són generalment compartides dins els àmbits professionals i científics de referència.

En primer lloc, el manifest insisteix en el fet que el bilingüisme constitueix un perill per a la sostenibilitat del català, que és l'instrument per marginar-lo i subordinar-lo, i es dóna a entendre que qualsevol mena de bilingüisme és incompatible amb la sostenibilitat del català. Convé alertar contra simplificacions d'aquest caire, que pràcticament identifiquen "normalització" amb "monolingüisme". Si bé és cert que el bilingüisme social generalitzat és una *condició* per a la substitució lingüística, l'estudi i la comparació de la multiplicitat de situacions de multilingüisme al planeta confirma l'abast mundial del contacte entre llengües i permet afirmar que no totes les formes d'organitzar la diversitat lingüística condueixen necessàriament a la desaparició de la llengua més feble. El bilingüisme no és, per tant, *la causa* de la substitució.

En segon lloc, creiem que la referència a la immigració com a "instrument involuntari de colonització lingüística" amaga la realitat que centenars de milers de persones de llengua familiar castellana o altra han (o hem) participat molt activament en la normalització del català ja sigui aprenent-lo, defensant-ne l'ensenyament i/o transmetent uns valors de compromís i convivència als fills. Aquest fet, certament poc habitual en altres contextos, constitueix un capital molt important per assegurar la cohesió social del país, i aquestes afirmacions poden resultar comprensiblement feridores per a molts conciutadans, familiars i companys.

En tercer lloc, el text conté una desqualificació genèrica de "la major part de les enquestes lingüístiques que es promouen". Convindria recordar als autors d'aquest manifest que les enquestes a les quals fan referència no són pas sondejos preelectorals interessats sinó censos o enquestes promoguts i publicats per institucions públiques o acadèmiques, i que es fonamenten en una metodologia oberta, verificable, consensuada i homologada internacionalment. Tant les dades disponibles com la seva interpretació són legítimament discutibles; però en cap cas es justifica una desqualificació generalitzada que sorprèn encara més quan prové d'un col·lectiu que es presenta sobre la base de la seva expertesa acadèmica i professional. Aquesta actitud es fa més estranya si es té en compte que els resultats d'aquests estudis desprenen clarament la necessitat que el català rebi un major suport.

En quart lloc, hi ha un aspecte que el manifest no especifica però que apareix de forma molt explícita i repetida en els articles i cròniques que el difonen. Segons aquestes informacions, el manifest representaria un posicionament clar

contra l'oficialitat del castellà en una eventual república catalana que es pugui dotar d'un règim constitucional propi. Atès que el text no incideix de manera explícita en aquesta qüestió, nosaltres tenim dubtes de si realment els qui el difonen representen de forma fidel el posicionament dels qui el signen.

Finalment, no compartim el plantejament que dóna per descomptat que la gran majoria de la població actua de manera ignorant, irreflexiva i inconscient en relació amb l'ús de la llengua, mentre que només una altra part (els promotors del manifest) tindria un accés privilegiat als significats i als usos apropiats del repertori lingüístic. Ben al contrari, creiem que les diferències lingüístiques, precisament perquè són rellevants per a la convivència, la cohesió i la promoció socials, són objecte de reflexió i susciten tries conscients en moltes persones. En una societat oberta i democràtica és esperable que col·lectius diferents tinguin visions diferents de la realitat, que poden derivar d'interessos concrets, d'històries particulars o de creences contraposades; i és a través del diàleg obert, lleial i sense prejudicis que podem entre tots plegats trobar les formes més justes de gestionar-les.

Val a dir que totes aquestes objeccions no impedeixen participar de la impressió general que la llengua catalana s'enfronta a reptes seriosos, coincidir en la valoració que aquesta es troba en una situació de subordinació social i política que es podria resoldre en un marc jurídic més propici, i compartir també el principi que aquesta subordinació s'ha de combatre a semblança del que es fa amb altres formes de desigualtat. Creiem que tots els catalans haurien de poder decidir democràticament i sobiranament l'estatus legal de les llengües. També simpatitzem amb els arguments que atorguen a la llengua catalana en el seu territori secular una legitimitat especial que la història pot ajudar a entendre però que es justifica sobretot per la seva capacitat present d'articular socialment, políticament, econòmicament i territorialment els països on es parla. Per això ens sembla positiu que la societat civil catalana mantingui una tensió i mobilització sobre el tema que es traslladi a les institucions polítiques i a la societat en el seu conjunt. Aquesta mobilització pot ajudar a fonamentar el diàleg obert i reflexiu que esmentàvem en el punt anterior.

En definitiva, celebrem les mobilitzacions contra les desigualtats lingüístiques, per bé que no compartim aspectes clau del posicionament d'aquest manifest. En política és actitud habitual que es persegueixin solucions simples a problemes complexos, especialment si aquests problemes preocupen un col·lectiu concret, com és el cas de la llengua catalana a Catalunya. El recent manifest promogut pel Grup Koiné és una iniciativa que pot representar el posicionament

de certa part de l'activisme lingüístic catalanista, però a la vista de les seves mancances considerem que construir consensos en temes de llengua requereix un punt de vista més inclusiu que reflecteixi l'experiència de sectors molt més amplis de la població.

11 El manifest de la llengua | Colonització involuntària

Manuel Cuyàs

El Punt Avui, [06/04/2016](#), [07/04/2016](#)

Al Manifest de la Llengua que han signat 170 “lingüistes” li han fet dir el que no diu. Enlloc s’hi afirma que en la futura “república” el català hagi de ser l’única llengua oficial. Ho hauria de dir? El problema dels manifestos profusament signats és que per fer contents els convocats un hi treu una línia, un altre hi afegeix un paràgraf, un altre hi situa aquell matís, un altre posa com a condició un punt i coma i el resultat final acaba sent una mica un galimaties. Sospito per la redacció que en el document originari la reclamació de l’oficialitat única hi era, però que es va perdre pel camí. Els més suspicços es veu que han tingut la mateixa sensació i han corregut a criticar-la amb els epítets de sempre: xenofòbia, nazisme... aquelles floretes. Els més moderats hi han observat una traïció a l’esperit del catalanisme històric. Llavors, si no diu o no acaba de dir el que li fan dir, què diu el manifest? És una diagnosi de la situació del català i alerta del risc que acabi sent una llengua subalterna i es dissolgui en el país que la va veure néixer i on ha estat cultivada des de fa més de mil anys. No repetiré els arguments. S’han divulgat molt i no són una novetat ni el fruit de la hipocondria. El perill hi és. Si el document diu això, i això ho diu segur, per què les veus que critiquen el que s’imaginen que diu no hi fan incidència? Molt bé: el català no ha de ser la llengua oficial única de la “república”. O no hi ha d’haver “república”. I doncs, com l’hem de protegir, amb “república” o sense? S’admeten idees, quantes més idees millor, i vostès estaran d’acord amb mi que recórrer a la xenofòbia i al nazisme no és cap idea. Albert Branchadell, que també és lingüista, ha estudiat que l’oficialitat única no garanteix la supervivència d’una llengua en un estat independent. Això és una aportació. Posem-la al costat del manifest, i pensem-hi i discutim-la. Alguns advoquen per mantenir la situació actual perquè és “la història d’un èxit”: la immersió escolar, la cooficialitat... El que passa

és que el document, amb bases científiques, qüestiona aquest èxit o si més no que es pugui mantenir en la situació demogràfica i cultural d'ara.

En Joan Vall Clara m'ho va ensenyar: el que hagi de dir, ho dius i a més a més ho poses al titular. En Jaume Arias em va afegir: en periodisme es pot dir tot mentre es digui bé. El que val per al periodisme val per als manifestos. Si els signants creuen en l'oficialitat única, que ho diguin. I si creuen una altra cosa, que la diguin també. Com que l'escàndol dels que es volen escandalitzar hi serà igual, tant per tant les coses clares. Una altra qüestió és l'oportunitat del manifest, quan l'independentisme vol sumar efectius i quan ja tenim prou discussions polítiques muntades. Però quan és el moment oportú?

Colonització involuntària

Tornem-hi amb el Manifest de la Llengua Catalana –o com es digui– del qual parlàvem ahir. Un dels paràgrafs conté una expressió que ha disgustat de manera acusada els que són contraris a la totalitat del document. És la que es troba al final d'aquest tall: “El règim dictatorial del general Franco va completar tanmateix en dues generacions aquest procés de bilingüització forçosa mitjançant la repressió politicojurídica de l'ús del català, l'ensenyament obligatori i l'extensió dels nous mitjans de comunicació, tots dos absolutament en castellà, i la utilització d'una immigració arribada de territoris castellanoparlants com a instrument involuntari de colonització lingüística”. (El subratllat és meu, com diuen els erudits i a mi em fa il·lusió usar per primera vegada a la vida.) La introducció pal·liativa de la paraula “involuntari” no ha servit per calmar els ànims. Tampoc que de la “colonització” i de la “utilització de la immigració” els redactors del document en responsabilitzin el general Franco. Parlar de “colonització lingüística” per “involuntària” que sigui, ha estat qualificat de “delirant”, “etnicista”, “xenòfob”, “contrari a la tradició catalanista”... Quina obsessió amb la tradició, els més moderns de la colla. Com si el catalanisme no es pogués afaitar mai més el bigoti de Valentí Almirall. De fet, el van anar rasurant, per parlar només de l'època de la transició, el PSC, amb Marta Mata, i Convergència. I sobretot el PSUC, des d'abans de la mort de Franco. “Dues llengües, un sol poble.” Ara els del manifest troben que passats els anys una de les dues, la catalana, està en perill d'extinció i conviden a reforçar-la. Com? Ja vaig dir ahir que el text no acaba de quedar clar per un excés de prudència.

Però mirin què em trobo repassant la premsa de 1983, vuit anys després de la mort de Franco. Parla Leopoldo Calvo Sotelo, president del govern espanyol: “Hay que fomentar la emigración de gentes de habla castellana a Cataluña y

Valencia para así asegurar el mantenimiento del sentimiento español que comporta.” I ell mateix, més tard: *“La jugada maestra para nuestros intereses fue llenar Cataluña y Valencia de españoles”*. Ho van publicar els diaris que ara s’exclamen, però es veu que no ho recorden. Mira si era “voluntariós” i “lingüísticament colonitzador”, el successor de Suárez... Més que Franco? Ho pregunto a un “colon”: “Sigui com sigui no se’n van sortir i molts ens hem apuntat a la independència.” Això no assegura la supervivència del català però hi pot ajudar. I ara que els crítics amb el manifest ja s’han desfogat, què farien perquè el català que tant valoren i aprecien juntament amb el castellà no desaparegués? Ens ho poden dir en castellà, que l’entendem, valorem i apreciem.

12 Llums i ombres d’un manifest

Albert Fabà

Lliure i Millor, 07/04/2016

<http://lliureimillor.cat/llums-i-ombres-dun-manifest-per-albert-faba/>

Recentment s’ha publicat el manifest que porta com a títol *Per un veritable procés de normalització lingüística a la Catalunya independent*. Un document que ha promogut el grup Koiné, format per diversos professionals vinculats a la llengua.

Curiosament, no hi he sabut veure cap sociolingüista, entre les persones que han decidit donar-hi suport. O almenys, els responsables del manifest no han fet públics els seus noms.

Sí que hi han intervingut, però, en la polèmica que el manifest ha suscitat. És el cas d’Albert Branchadell, professor de sociolingüística a l’UAB, i Francesc Xavier Vila, que també ho és, però a la Universitat de Barcelona. Fins i tot s’ha publicat un article de caràcter col·lectiu signat per diversos sociolingüistes. Em van oferir de signar-lo i m’hi vaig adherir. No obstant això, el manifest del grup Koiné permet comentaris des de diversos punts de vista i m’ha semblat oportú dir-hi la meva, sense repetir, ni molt ni poc, els arguments de l’article col·lectiu que vaig signar.

D’entrada, el manifest té una virtut: plantejar el debat, obertament. I quin debat? Doncs el de quin estatus legal han de tenir les llengües (i molt especialment el català) a la futura Catalunya independent.

Tanmateix, no penseu que en això els autors del manifest siguin prou clars i meridians. Tant la premsa com molts dels polemistes que hi han intervingut consideren que els autors del manifest aposten pel català com l'única llengua oficial del futur estat independent.

Però si el llegiu no les trobareu, aquestes paraules. L'únic moment en què trobem una formulació que es podria considerar assimilable ("al català com a única llengua oficial") és aquesta: "la restitució al català de l'estatus de llengua territorial de Catalunya". Bé, això de la "restitució de l'estatus de llengua territorial" és un xic complicat. L'estatus de "llengua territorial" normalment s'ha utilitzat en situacions sociolingüístiques on hi ha un territori molt homogeni lingüísticament. Per exemple als diversos cantons suïssos, o en dos dels tres territoris que formen part de l'estat belga (Flandes, d'una banda, on es considera el flamenc com la llengua *territorial*, i Valònia, on ho és el francès). En aquest darrer cas, per cert, hi ha un tercer territori que no té llengua *territorial*, sinó que els ciutadans poden triar quina volen utilitzar (la regió de Brusel·les).

Si fóssim als anys trenta del segle passat aquesta apel·lació al català com a llengua "territorial" podria ser vàlida. Però a hores d'ara, amb la complexitat sociolingüística catalana, no sembla que resulti massa útil (aquest concepte) per portar a terme una discussió en què ens puguem entendre. Independentment que tots hi puguem coincidir (o no). A no ser que vulguem encabir aquesta (complexa) realitat en un motllo prefixat, com en un calçador.

Però potser va per aquí, la cosa. Ho notem en això de "restituir" (i en altres expressions i girs del manifest). Sembla com si hom volgués tornar a una situació primigènia, prístina. A un moment en el qual el català era la llengua d'ús majoritari, arreu (els anys 30 del segle passat, altre cop). Si l'objectiu és aquest ja ens en podem oblidar. A hores d'ara, és impossible. Ho és si atenem que la majoria dels nostres conciutadans (un 47,8%) consideren que la seva llengua és el castellà. I bé els haurem de tenir en compte, a la Catalunya independent. O no?

No crec que bona part d'aquests conciutadans coincideixin amb un objectiu com "la restitució [per al] català del seu estatus de llengua territorial", tret que en realitat vulgui dir una cosa molt diferent de la que hem comentat fins ara.

Hom dirà que el comentarista és conservador de mena, atès que accepta, tal com és, una situació manifestament *injusta*. Bé, el cert és que, per canviar una situació, el primer que cal fer és veure-la, tal com és. I aleshores plantejar elements de canvi. Versemblants. Que puguin comptar amb suports i consensos socials prou amplis per esdevenir una realitat.

Per aconseguir això, em sembla evident que hem de refer l'actitud que sovint hem mantingut cap al castellà (ben evident en diversos passatges del manifest en qüestió) com la llengua de l'opressió, de l'*Imperio*. Òbviament, el castellà s'ha imposat, durant molts anys, d'aquesta manera (i es vol seguir imposant, per cert, en la política de recentralització del govern espanyol), però des de fa molt temps és també, com he dit més amunt, la llengua de molts dels nostres conciutadans. En una Catalunya independent l'estat *opressor* ja no hi serà, els conciutadans que consideren que la seva llengua és el castellà, sí.

En fi, per no caure en els mateixos *mals* (de no parlar clar) jo també exposaré, explícitament, la meua posició: crec que la millor solució (pel que fa a l'estatus de les llengües a la futura Catalunya independent) és la cooficialitat asimètrica, amb el català (o l'aranès, a la Vall d'Aran) com a llengua preferent. Una posició que milloraria l'estatus actual del català però que, alhora, podria suscitar un consens polític o social suficient per tirar-la cap endavant.

13 Jo he firmat el manifest Koiné

Patricia Gabancho

[Núvol](#), 11/04/2016

El 1895, en la solemne sessió inaugural de l'Ateneu Barcelonès, Àngel Guimerà, que n'era president, va utilitzar la llengua catalana. Hi va haver escàndol. Molts senyors presents, burgesos, intel·lectuals, seriosos, van considerar que *allò* era una ofensa a la institució i a les autoritats i van protestar aïradament. Els catalanistes militants, que eren presents en nombre menor, van contestar la protesta. Alguns van marxar i la conferència va continuar en català... fins avui (amb el parèntesi cruel del franquisme, quan el castellà hi va tornar a regnar obligadament). Els qui van protestar devien considerar que Guimerà era un talibà perquè vulnerava el que es considerava *normal*: que les coses serioses es feien en castellà. Era un normalitat acceptada per tothom, excepte per una minoria (encara) de catalanistes que estaven fundant una nova realitat política i, per tant, també lingüística i, per tant, també de consciència. De consciència nacional. Avui som talibans els qui critiquem la "normalitat" establerta des de la Transició en el sentit polític (som independentistes) i lingüístic (defensem l'oficialitat única del català en la futura república). No és casual que les dues coses vagin de bracet. Però parlem de llengua.

Els qui defensen la continuïtat de la normalitat actual no s'exclamen quan noten, si és que ho noten, que el castellà ocupa abusivament gran part dels espais *regulats* d'exposició pública i del funcionament de moltes institucions. Ocupa la major part de la publicitat, del cinema, de la justícia, dels mitjans de comunicació privats, de l'etiquetatge, de la majoria d'ofertes comercials, de moltes enquestes, dels call-centers, de molts cursos de formació, de molta atenció al públic, etc., etc. Tot això no és gens espontani, insisteixo, està regulat. I està regulat per un seguit de lleis espanyoles que deriven de l'article 3 de la Constitució que consagra el castellà com a *única llengua obligatòria*, també a Catalunya —l'Estatut ho va voler corregir però el Tribunal Constitucional va dir que ni parlar-ne i ho va suprimir. De manera que legalment la situació del castellà i del català està desequilibrada a favor del castellà, cosa que fa que sigui la llengua per defecte i la llengua del paisatge. Això fa molt difícil la incorporació de nous parlants, que troben innecessari l'esforç d'aprendre català si no tenen prou inquietud cultural ni prou oportunitats d'ascens social immediat (el català encara és la llengua majoritària de la classe mitjana). En conseqüència, la presència aclaparadora del castellà a tot arreu està desgastant el català fins a un grau mai viscut abans, en què s'ha perdut vocabulari, sintaxi, fonètica i geni, fent una passa endavant cap a la dialectalització, cap a la *galleguització*, si se'm permet l'ofensa. Això passa amb l'aquiescència dels mitjans de comunicació, els correctors dels quals troben *normal* que guanyi com a única opció dir “el dia següent”, “estava llest per sortir” o “es portaven bé” (per s'avenien). Etcètera.

Tothom que s'ha estripat les vestidures amb el manifest Koiné troba que això és normal, correcte, estimulants i *mantenible*. Un seguit de gent, que tenim la llengua catalana com a matèria de treball, trobem que no i firmem el manifest que demana que el català sigui única llengua oficial. Per fer què? Doncs per revertir la situació privilegiada del castellà. Perquè el català ocupi un terreny que vagi més enllà de les posicions simbòliques que es van acordar tàcitament durant la Transició, és a dir, que el català seria la llengua de la política, de l'escola i dels mitjans públics (i per això C's, el PP i les entitats espanyolistes malden per introduir-hi el castellà en nom del bilingüisme). Ja veiem que el bilingüisme (oficial) és problemàtic.

Si volem que el català ocupi els espais *regulats* que avui ocupa el castellà gràcies a les lleis que l'impulsen necessitem que les dues llengües tinguin un estatus diferent, és a dir, que l'una sigui oficial i l'altra, no. Que a poc a poc, i sense traumes, el paisatge canviï a favor del català i que el català esdevingui la llengua de referència. Això vol dir llengua única? Doncs és clar que no! Això vol dir regular allò que es regula en tots els països civilitzats. I no té res a veure amb

la llengua personal de les persones, de cadascú dels parlants, que continuaran parlant com els dóna la santíssima gana, perquè hi tenen i tindran tot el dret. Quant als drets lingüístics a preservar, que és lògic que es preservin, només faltaria, els castellanoparlants han de tenir accés a l'administració i la justícia, i la llengua castellana ha de continuar sent ensenyada a l'escola. Ningú vol perdre patrimoni. No s'extirparà el castellà del cervell dels catalans ni es deixarà de parlar a Catalunya ni es prohibirà (com sí que es va fer amb el català en temps de Franco). Per entendre'ns, li donarem al castellà l'espai que avui té *naturalment* el català, situació que no els angoixa gens i no els mou a demanar més protecció ni més res. Són els mateixos que han callat com una mula quan es va instituir el Lapao i quan s'ha trossejat la llengua a les Illes i al País Valencià... *and so on* (perquè vegin que no sóc gens monolingüe).

De manera que si això és manca de cosmopolitisme o talibanisme, és el que els autoerigits representants del castellanoparlantisme practiquen avui. No deu ser tan dolent. El castellà és un actiu en el bagatge cultural dels catalans però no és la llengua nascuda a Catalunya: és una llengua arribada amb el poder polític, amb els decrets, amb el prestigi del mercat espanyol i amb les successives onades migratòries (com ara ho és el castellà als Estats Units). Amb aquestes eines, les llengües es disputen el mercat. Doncs ajudem la més feble. Que això fa por als polítics? Doncs mira, t'ha tocat. I tampoc cal patir: la decisió la prendrà un Parlament democràtic, amb totes les veus representades. I per això cal que la veu de l'oficialitat del català es manifesti. Mai més ben dit.

Escolteu també "[L'estripada](#)" de [Patricia Gabancho](#) al Catalunya Vespre (Catalunya Ràdio, 01/04/2016)

14 Llengua i nació

Xavier Bru de Sala

El Temps, 12/04/2016

<http://www.eltmps.cat/ca/notices/2016/04/llengua-i-nacio-14200.php>

Haurem de concloure que els manifestos en contra de la immersió lingüística són un contrafort de la situació i l'estatus actual del català. Com sabien molt bé els arquitectes de les catedrals gòtiques, hi ha d'haver dos contraforts, a banda i banda de la nau. Doncs bé, el segon contrafort és el monolingüisme. No és la seva intenció, però els defensors del monolingüisme contribueixen, des de l'al-

tra banda, a sostenir la volta. Si uns i altres empenyen massa, potser esclafaran la nau del consens al voltant del català com a primera llengua de Catalunya sense marginació del castellà. D'aquest consens prové la promesa que el castellà no hi perdria en cas d'independència de Catalunya. D'aquí la pantomima de la plataforma Súmate, no pocs membres de la qual usen el català en petit comitè i el castellà de cara a la galeria. A la vista de les múltiples estirades d'orelles rebudes pels monolingüistes de Koiné, sobretot a càrrec dels partidaris de la plena normalització del català, no de la prohibició del castellà a l'àgora, tot fa preveure que la promesa oficialista de la futura cooficialitat del castellà es refermarà i adquirirà relleu.

La funció dels contraforts consisteix a evitar que els edificis es moguin, però els monolingüistes tendeixen a ficar al mateix sac els bilingüistes i els enemics del català. Pretenen assentar les bases d'un edifici que fia la plena salut de l'idioma propi en la pràctica supressió de l'altre. Per decret, no per consens polític i social. Com si poguéssim esdevenir, a la curta, un segon Portugal, on tothom sap l'espanyol, ningú l'usa i molts fan veure que amb prou feines l'entenen, tot per ancestral temor al veí, imperial o imperialista. Si no fem com Portugal, pensen, ens passarà com a Irlanda, nació independent amb la llengua amb què va ser conquerida i governada durant segles. Així, doncs, només tres opcions. Una nació amb el català com a única llengua d'ús social. Una nació on el castellà araconi més i més el català, persisteixin o no els assimilacionistes en el domini polític o hagin esdevingut bons veïns. O una nació amb dos idiomes, amb predomini no determinant de l'un o de l'altre, amb representativitat simbòlica del català, però amb el castellà ben viu i ben present a l'àgora i a la societat.

Fins i tot els que desitgen el primer escenari saben que no hi ha forma d'arribar-hi sense passar un parell o tres de generacions instal·lats en el tercer. El debat doncs, per a tot demòcrata, és bizantí, atès que 1, no disposem de cap possibilitat de millorar l'estatus lingüístic; i 2, ho hauran de decidir uns que encara no hi són. Potser els de Koiné treuen tan de pit perquè no tenen prou en compte que el català és la llengua feble a Catalunya, i que Catalunya és el bastió del català.

A França és cert que l'Estat ha fet la nació, però ja anem veient amb quines conseqüències se'ls enferritja la maquinària d'emmotllar els francesos pel mateix patró. A Catalunya, en canvi, l'Estat només pot provenir de la nació. La nació, de la voluntat social, i la voluntat social d'uns contractes d'adhesió delicats, més fràgils perquè s'han de mantenir, refermar i eixamplar a contracorrent de

l'Estat. En conseqüència, si pensem com a francesos, farem poca nació. Potser la desfarem.

La pregunta que no es fan els del grup Koiné, i que si s'haguessin fet hauria canviat el curs de les seves reflexions, és: hem fet alguna cosa malament perquè visqui tan lluny del català una part molt notable dels fills de la immersió? Una llengua *koiné* que serveix per comprar mitja dotzena de botons i per rebre informació estandarditzada però que no funciona com a mirall crític del col·lectiu humà que la parla és una llengua moribunda, amb enemics exteriors o sense. Una llengua que s'amputa l'expressivitat i es dialectalitza amb l'estúpida mania de facilitar-ne l'accés, s'esfilagarsa i perd la saba. Una llengua que s'autoimposa la prohibició de no remoure's i sacsejar-se per dins i des de dins resulta poc interessant, sobrera.

És el camí de la incultura, l'escollit pel catalanisme polític en la democràcia, el que empobreix el català. Anem errats. El català no depèn del poder polític sinó de la seva fortalesa cultural. És a dir, del seu prestigi. És a dir, de la seva capacitat d'expressar el seu país. Sencer.

15 Aplec d'enllaços

Marquem en **negreta** els textos reproduïts en aquest butlletí.

- ▶ Laura Serra, [**"Alerta per l'estatus del català en una Catalunya independent"**](#) (Ara, 29/03/2016)
- ▶ **Albert Pla Nualart**, [**"Una veritat tan inoportuna com necessària"**](#) (Ara, 30/03/2016)
- ▶ Albert Branchadell, [**"Una rebequeria de l'hegemonisme lingüístic"**](#) (Ara, 30/03/2016)
- ▶ **Sílvia Senz**: [**"La cooficialitat convertiria el català en una llengua prescindible"**](#), entrevista de Pere Cardús Cardellach (VilaWeb, 30/03/2016)
- ▶ José Rodríguez, [**"Petita reflexió sobre les llengües de la república catalana"**](#) (VilaWeb, 31/03/2016)
- ▶ Josep Maria Pou, [**"Entrevista a Pau Vidal, un dels impulsors del manifest per la normalització del català"**](#) (RAC1, 31/03/2016)
- ▶ Josep Maria Fonalleras, [**"Agonia"**](#) (El Periódico de Catalunya, 01/04/2016)
- ▶ Albert Sáez, [**"Koiné, serà que no"**](#) (El Periódico de Catalunya, 01/04/2016)

- ▶ Xavier Martínez Celorrio i Lluís Cabrera, [“Colons impurs en la nova república”](#) (*El Periódico de Catalunya*, 01/04/2016)
- ▶ **F. Xavier Vila**, [“Sobre el manifest del Grup Koiné”](#) (*Ara*, 01/04/2016)
- ▶ [“SCC qualifica d’«anomia democràtica» el manifest impulsat pel Grup Koiné a favor del català com a llengua única”](#) (*La Vanguardia*, 01/04/2016)
- ▶ Enric Hernández, [“La María i el ‘Tea Party’ sobiranista”](#) (*El Periódico de Catalunya*, 02/04/2016)
- ▶ Joan Ollé, [“Treure la llengua”](#) (*El Periódico de Catalunya*, 02/04/2016)
- ▶ Sílvia Xicola, [“Protegir el català i reconèixer l’arrelament del castellà”](#) (*El Periódico de Catalunya*, 02/04/2016)
- ▶ [“Cruzada sectaria del nacionalismo contra el español”](#), editorial d’*El Mundo*, 02/04/2016
- ▶ Vicenç Villatoro, [“Això també va de llengua”](#) (*Ara*, 02/04/2016)
- ▶ Bernat Dedéu, [“Català, llengua oficial?”](#) (blog *La Torre de les Hores*, 02/04/2016)
- ▶ Tayssir Azouz, [“Males llengües”](#) (*El Món*, 02/04/2016)
- ▶ Rudolf Ortega, [“Rescatar el bilingüisme”](#) (*El País*, 02/04/2016)
- ▶ [“Un debat sobre l’oficialitat de les llengües en un futur estat”](#) (Núvol, 02/04/2016)
- ▶ Elvira Durán Costell, [“Bilingüismo y cooficialidad del catalán y el castellano en Cataluña: no es oro todo lo que reluce”](#) (blog *¿Qué hace una española como yo en una Cataluña como ésta?*, 02/04/2016)
- ▶ Martxelo Otamendi i Vicent Partal, [“Cartes creuades: les llengües de la república catalana”](#) (*VilaWeb*, 03/04/2016)
- ▶ Joaquim Arenas i Sampera i Margarida Muset i Adel, [“La República també... ha de salvar-nos els mots”](#) (*VilaWeb*, 03/04/2016)
- ▶ Marçal Sintès, [“La independència i el castellà”](#) (*El Periódico de Catalunya*, 03/04/2016)
- ▶ Tomàs Delclós, [“El català, una altra batussa”](#) (*El País*, 03/04/2016)
- ▶ Paola Lo Cascio, [“Un manifest. I un pronunciament necessari”](#) (*El País*, 03/04/2016)
- ▶ **“Un manifest lamentable”**, editorial de *La Vanguardia*, 04/04/2016
- ▶ Salvador Cardús, [“Lliures, és a dir, discrepants”](#) (*Ara*, 04/04/2016)
- ▶ **Pere Gendrau**, [“El castellà també és d’aquí”](#) (*Nació Digital*, 04/04/2016)
- ▶ Rafael Núñez Huesca, [“Koiné: el manifiesto que ha roto la estrategia separatista”](#) (*La Gaceta*, 04/04/2016)
- ▶ Miquel Strubell, [“Koiné”](#) (*Tribuna.cat*, 04/04/2016)
- ▶ Joan Lladonet, [“Mantenir la situació actual del català, després de la independència, és condemnar-lo a desaparèixer”](#) (*Diari de Balears*, 04/04/2016)

- ▶ **Marta Rojals**, ["El castellà és una llengua, el català és una polèmica"](#) (*VilaWeb*, 04/04/2016)
- ▶ Josep Maria Fonalleras, ["L'esca de res"](#) (*El Periódico de Catalunya*, 05/04/2016)
- ▶ Xavier Bru de Sala, ["Llengua i voluntat social"](#) (*El Periódico de Catalunya*, 05/04/2016)
- ▶ Vicenç Villatoro, ["El manifest de Koiné ja ha tingut un efecte positiu"](#) (*Ara*, 05/04/2016)
- ▶ Juan Cal Sánchez, ["El manifest 'Koiné'"](#) (*Segre*, 05/04/2016)
- ▶ **Lluís de Yzaguirre**, ["El debat de la llengua: de bat a bat"](#) (*El Periódico de Catalunya*, 06/04/2016)
- ▶ **José Rodríguez**, ["Sense historicismes ni etiquetes"](#) (*El Periódico de Catalunya*, 06/04/2016)
- ▶ Joan Cañete Bayle, ["Català i castellà: el debat bífid"](#) (*El Periódico de Catalunya*, 06/04/2016)
- ▶ Pau Vidal, ["Els encanteris del nou estat bilingüe"](#) (*VilaWeb*, 06/04/2016)
- ▶ ["Rabell titlla el manifest Koiné de 'racista' i Puigdemont ho nega però defensa la cooficialitat"](#) (*El Punt Avui*, 06/04/2016)
- ▶ Vicent Partal, ["No tot s'hi val, senyor Rabell"](#) (*VilaWeb*, 06/04/2016)
- ▶ **Joan Pujolar i altres**, ["Precisions al manifest del Grup Koiné"](#) (*Ara*, 06/04/2016)
- ▶ Josep Ramoneda, ["Llengües per compartir"](#) (*Ara*, 06/04/2016)
- ▶ Maiol Roger, ["El manifest del català incomoda Puigdemont"](#) (*El País*, 06/04/2016)
- ▶ Iu Forn, ["És racista el Manifest Koiné sobre la llengua?"](#) (*El Nacional*, 06/04/2016)
- ▶ ["Contra los catalanes"](#), editorial d'*El País*, 06/04/2016
- ▶ ["Pèssima indefinició"](#), article editorial de *La Vanguardia*, 06/04/2016
- ▶ Tomàs Delclós, ["Català a cop de manifestos"](#) (*El País*, 06/04/2016)
- ▶ **Manuel Cuyàs**, ["El manifest de la llengua"](#) (*El Punt Avui*, 06/04/2016)
- ▶ **Manuel Cuyàs**, ["Colonització involuntària"](#) (*El Punt Avui*, 07/04/2016)
- ▶ Ester Franquesa, ["El nou estat, entorn favorable per a la llengua catalana"](#) (*Ara*, 07/04/2016)
- ▶ Àstrid Bierge, ["El problema del català"](#) (*El Món*, 07/04/2016)
- ▶ Valentí Puig, ["El 'mètode Koiné'"](#) (*El País*, 07/04/2016)
- ▶ ["A cap estat del món l'oficialitat de dues llengües no n'ha garantit la igualtat"](#) (*VilaWeb*, 07/04/2016)
- ▶ Joan Esculies, ["Eamon De Valera i el català"](#) (*Ara*, 07/04/2016)
- ▶ Josep Gifreu, ["L'estatus del català"](#) (*El Punt Avui*, 07/04/2016)

- ▶ [Àngels Folch: “És gravíssim que Rabell s'atreveixi a qualificar de racistes a persones que ni coneix”](#) (*El Punt Avui*, 07/04/2016)
- ▶ Vicent Sanchis, [“Acabar amb la substitució”](#) (*El Punt Avui*, 07/04/2016)
- ▶ F. Xavier Vila, [“A propòsit de l'hebreu modern”](#) (*El Punt Avui*, 07/04/2016)
- ▶ Bel Zaballa, [“Parlem-ne”](#) (*VilaWeb*, 07/04/2016)
- ▶ Antonio Santamaría, [“El esencialismo lingüístico del Manifiesto del grupo Koiné”](#) (blog *El Viejo Topo*, 07/04/2016)
- ▶ **Albert Fabà, “Llums i ombres d'un manifest”** (*Lliure i Millor*, 07/04/2016)
- ▶ Empar Moliner, [“Consideracions al manifest del Grup Koiné”](#) (*Ara*, 07/04/2016)
- ▶ Narcís Comadira, [“La llengua”](#) (*Ara*, 08/04/2016)
- ▶ Carme Arenas, [“Deixarem passar l'oportunitat?”](#) (*Tribuna.cat*, 08/04/2016)
- ▶ Jaume Marfany, [“Manifest Koiné, una pedra a la sabata”](#) (*Tribuna.cat*, 08/04/2016)
- ▶ Blanca Cia, Carles Geli i Cristian Segura, [“Onze escriptors opinen sobre el català i el manifest del bilingüisme”](#) (*El País*, 09/04/2016)
- ▶ Gregorio Morán, [“El neofascismo lingüístico”](#) (*La Vanguardia*, 09/04/2016)
- ▶ Ignasi Aragay, [“Quatre paraules sobre el català”](#) (*Ara*, 09/04/2016)
- ▶ Albert Pla Nualart, [“L'abecé de la sociolingüística”](#) (*Ara*, 09/04/2016)
- ▶ Albert Branchadell, [“Un Estat, una llengua”](#) (*El Periódico de Catalunya*, 09/04/2016)
- ▶ [Blanca Serra: “Amb la política autonomista, el català es donarà per mort”](#), entrevista d'Isaac Meler (*Nació Digital*, 09/04/2016)
- ▶ Esteve Plantada, [“La sensatesa necessària del grup Koiné”](#) (*Nació Digital*, 09/04/2016)
- ▶ Ignasi Farinyes Gasalla, [“La llengua pròpia de la república”](#) (*Núvol*, 10/04/2016)
- ▶ Lluís Rabell entrevistat per David González i Josep Prat, [“I si no tenim cap llengua oficial en una república catalana?”](#) (*El Nacional*, 10/04/2016)
- ▶ Cristina Sánchez Miret, [“Treure la llengua”](#) (*La Vanguardia*, 10/04/2016)
- ▶ Teresa Tort, [“Coratge”](#) (blog *Agafada al vol*, 10/04/2016)
- ▶ Rudolf Ortega, [“Rescatar el bilingüisme \(i 2\)”](#) (*El País*, 10/04/2016)
- ▶ Toni Soler, [“Verí, nosa, llengua”](#) (*Ara*, 10/04/2016)
- ▶ Esther Vera, [“A l'Everest millor amb oxigen”](#) (*Ara*, 10/04/2016)
- ▶ [F. Xavier Vila: “No regalem el bilingüisme als que volen liquidar el català”](#), entrevista d'Isaac Meler (*Nació Digital*, 10/04/2016)
- ▶ Miquel Ferreres, [vinyeta del dia](#) a *El Periódico de Catalunya*, 10/04/2016
- ▶ Vicent Sanchis, [“El gran Aracil”](#) (*El Punt Avui*, 10/04/2016)

- ▶ Àlex Sàlmon, [“El normalizado bilingüismo de los catalanes sin Koiné”](#) (*El Mundo*, 10/04/2016)
- ▶ **Patricia Gabancho**, [“Jo he firmat el manifest Koiné”](#) (*Núvol*, 11/04/2016)
- ▶ Josep Carles Rius, [“Koiné, el manifest que es va oblidar de la Catalunya real”](#) (*Catalunya Plural*/eldiario.es, 11/04/2016)
- ▶ Francesc-Marc Álvaro, [“Autogols i llengües”](#) (*La Vanguardia*, 11/04/2016)
- ▶ Tomàs Delclós, [“El debat del català porta cua”](#) (*El País*, 11/04/2016)
- ▶ Antoni Puigverd, [“Llengua: sumar o restar”](#) (*La Vanguardia*, 11/04/2016)
- ▶ José Antonio Sorolla, [“Mossegar-se la llengua”](#) (*El Periódico de Catalunya*, 11/04/2016)
- ▶ Nicolasa Fernández, [“El castellanoparlant instrumentalitzat”](#) (*VilaWeb*, 11/04/2016)
- ▶ Pau Luque Sánchez, [“Llites koinistes”](#) (*El País*, 11/04/2016)
- ▶ **Xavier Bru de Sala**, [“Llengua i nació”](#) (*El Temps*, 12/04/2016)
- ▶ Vicent Sanchis, [“Silenci trencat”](#) (*El Temps*, 12/04/2016)
- ▶ [“El català, de fet, ja s’ha extingit”: Enric Larreula entrevistat per Vicent Sanchis](#) (*El Temps*, 12/04/2016)
- ▶ Xavier Bru de Sala, [“Llengua i nació”](#) (*El Temps*, 12/04/2016)
- ▶ Pilar Rahola, [“El manifest”](#) (*La Vanguardia*, 12/04/2016)
- ▶ Màrius Serra, [“El manifest koniec”](#) (*La Vanguardia*, 12/04/2016)
- ▶ Raül Garcia i Aranzueque, [“El català irromp en el procés”](#) (*El Punt Avui*, 12/04/2016)
- ▶ Empar Moliner, [“Escalfabraguetes”](#) (*Ara*, 12/04/2016)
- ▶ Antoni Bassas, [“La llengua interessant”](#) (vídeo) (*Ara*, 12/04/2016)
- ▶ Eunice Romero Rivera, [“Sobreposar-se al Manifest Koiné: reflexions des de l’activisme en defensa del català”](#) (*Crític*, 12/04/2016)
- ▶ Andreu Pujol Mas, [“Sobre llengües oficials”](#) (*El Periódico de Catalunya*, 12/04/2016)
- ▶ [“Els impulsors del manifest Koiné denuncien les males interpretacions en un comunicat”](#) (*VilaWeb*, 13/04/2016)
- ▶ Carles Sans, [“El uso del catalán”](#) (*El Mundo*, 13/04/2016)
- ▶ Miquel Riera, [“Qui té por de la llengua?”](#) (*El Punt Avui*, 13/04/2016)
- ▶ Enric Duran, [“Lingüista de carrer aclaparat pel pes dels manifestos”](#) (*Lliure i Millor*, 13/04/2016)